

СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В ОБЛАСТ ВРАЦА

Mitko N. Kunev

THE VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING SYSTEM IN VRATSA REGION

Mitko N. Kunev

ABSTRACT: The system of vocational education and training prepares citizens for realization in the economy and in other spheres of public life, creating conditions for acquiring professional qualification and for its continuous improvement. This report reflects the system of vocational education and training in Vratsa region.

KEY WORDS: vocational education and training, Vratsa region.

Професионалното образование и обучение се регламентира със Закона за професионално образование и обучение. Законът регламентира организацията, институциите, управлението и финансирането на системата за професионалното образование и обучение. За училищното професионално образование и обучение се прилага Законът за предучилищно и училищно образование, подзаконовите актове по прилагането му, доколкото в Закона за професионално образование и обучение не е предвидено друго.

Системата на професионалното образование и обучение подготвя гражданите за реализация в икономиката и в други сфери на обществения живот, като създава условия за придобиване на професионална квалификация и за нейното непрекъснато усъвършенстване. Обучението е процес, който подготвя човек или група хора за длъжност в определен бъдещ момент. Придобиването на знания, умения и компетенции става в резултат на преподаване на теоретични и практически умения и знания, които се отнасят до конкретни полезни компетенции. Обучението има конкретни цели за подобряване на възможностите, капацитета, производителността и ефективността на обучаващите се.

Задачи на системата на професионалното образование и обучение:

- Придобиване на професионална квалификация.
- Придобиване на правоспособност за професии, упражняването на които изисква такава, включително и за упражняване на регулирани професии.
- Непрекъснато усъвършенстване на професионалната квалификация.
- Формиране на мотивационна система за реализация в гражданското общество.
- Формиране на обща култура на основата на националните и общочовешките ценности.

Задачите на системата на професионалното образование и обучение се осъществяват при спазване на изискванията за осигуряване на качество на професионалното образование и обучение.

Област Враца има добро геостратегическо разположение. Намира се на международния път Е - 79, има пряк достъп до външна граница на България, международен воден път – р. Дунав, има наличие на фериботна връзка с Румъния. В областта има структуроопределящи предприятия – “Химко”АД – Враца и АЕЦ “Козлодуй”, мрежа от промишлени предприятия. В областта функционират производствени бази за инертни материали, цимент, каменни облицовки, медни руди, има пряк достъп до природен газ. В областта има обширна и плодородна селскостопанска земя, наличие на суровини за развитие на преработвателни малки и средни предприятия. Характерни за областта са естествените водоизточници, налице е воден ресурс, подходящ за малки ВЕЦ. Развит дърводобив. Има природни дадености, подходящи за развитие на туризма.

В област Враца през 2005 г. населението на възраст от 7 – 18 години наброява 28 443 жители. През 2001 година техният брой е бил 32 566 жители, т. е. за четири години намаляването на тази възрастова група е с 4 123 души. През 2005 г. броят на 13-годишните е 2 491 души, а на 7-годишна възраст са 1 667, т. е. след седем години учениците, подлежащи на задължително

обучение в областта, ще бъдат с 824 души по - малко, т. е. приемът се очаква да бъде намален с 31 паралелки. В съответствие с протичащите демографски процеси ежегодно с държавния план - прием намалява и броят на паралелките в професионалните гимназии. Етническият състав на лицата 7–18 години показва, че българите са 87,48% от населението, ромската етническа група представлява 10,57% от населението в района, останалите етнически общности – под 1%.

Професионално образование на територията на област Враца се провежда в 10 общини и се осъществява в 46 професионални паралелки, четири от които са защитени паралелки, и 10 са с очакван недостиг. Дуалната форма на обучение се осъществява от 4 паралелки.

Община Враца

- Професионална гимназия по търговия и ресторантьорство, (Враца) включва подготовка на ученици по професии: готвач, ресторантьор, сервитьор-барман, организатор интернет приложения. Зората на нейното начало ни връща към далечната 1891г., когато тогавашният министър на просвещението Георги Живков подработва и утвърждава нов закон за който народната просвета, според когото обучението у нас придобива известна професионална насоченост.

- Професионална техническа гимназия “Никола Йонков Вапцаров”, (гр. Враца) провежда обучение по професии: системен програмист, техник на компютърни системи, техник по транспортна техника, мехатроника, техник на електронна техника. Училището е построено през 1971 г. и столова към учебния корпус. Училището разполага с работилници, хале и гаражи и физкултурен салон. За собствеността на учебния корпус и работилниците има издадени съответни АДС. Училището се финансира от Министерството на образованието и науката.

- Профилирана природоматематическа гимназия „акад. Иван Ценов“ (Враца) провежда обучение по професия – приложен програмист. Историята на училището започва през 1971 г. с откриване на две математически паралелки.

- СУ “Никола Войводов“ (Враца) провежда обучение по професия – икономист-информатик.

- СУ „Козма Тричков“ (Враца) провежда обучение по професии: – икономика и мениджмънт, Техник по автоматизация.

- СУ „Отец Паисий“ (Враца) провежда обучение по професии: дизайнер и музикант-вокалист.

- ОбУ – Девене провежда обучение по професии: хлебар- сладкар и строител-монтажник.

- ОбУ – Баница провежда обучение по професия: хлебар-сладкар.

- ОбУ – Тишевица провежда обучение по професии: хлебар-сладкар и строител-монтажник.

Община Борован

Гимназиална степен на образование се осъществява единствено в Професионална гимназия по транспорт “Коста Петров” в с. Борован.

- Професионална гимназия по транспорт “Коста Петров”, с. Борован провежда обучение по професии: монтьор на транспортна техника, електромонтьор, помощник–възпитател.

Община Бяла Слатина

- Професионална агротехническа гимназия “Никола Йонков Вапцаров”, гр. Бяла Слатина осъществява обучение по професии: Техник на селскостопанска техника, икономист-информатик, техник на компютърни системи, машинен техник, спедитор логистик.

- Професионална гимназия по облекло “Елисавета Багряна”, гр. Бяла Слатина провежда обучение по професии: оператор в производството на облекло, ресторантьор – кетъринг и ресторантьор - производство и обслужване в заведенията за хранене и развлечения .

- СУ „Христо Ботев“ Габаре, с. Габаре провежда обучение по професия: готвач.

- СУ „Васил Левски“, Бяла Слатина провежда обучение по професия: организатор интернет.

- СУ „Христо Ботев“ Галиче провежда обучение по професия: техник-животновъд.

Община Козлодуй

На територията на общината функционират две професионални гимназии и две средни общообразователни училища с гимназиална степен на образование.

• Професионална гимназия по ядрена енергетика “Игор Курчатов” в (гр. Козлодуй) провежда обучение по професии: техник на енергийни съоръжения и инсталации, електротехник, техник на компютърни системи, техник на енергийни съоръжения и инсталации, техник на енергийни съоръжения и инсталации.

• СУ „Христо Ботев“ (Козлодуй) провежда обучение по професия: приложен програмист.

• Средно училище „Св. св. Кирил и Методий“ Бутан провежда обучение по професия: техник растениевъд.

Община Криводол

• СУ „Св. св. Кирил и Методий“ (Криводол) провежда обучение по професии: оператор в дървообработването и готвач.

• ОБУ Краводер провежда обучение по професия: оператор в дървообработването.

Община Мездра

• ПГ по МСС (Мездра) провежда обучение по професии: монтьор на транспортна техника, монтьор на железопътна техника.

• ПГ „Алеко Константинов“ (Мездра) провежда обучение по професии: ресторантьор, готвач.

• СУ „Иван Вазов“ (Мездра) провежда обучение по професия: организатор интернет приложения.

Община Мизия

• ПГ „Васил Левски“ (Мизия) провежда обучение по професии: Готвач и Икономист-информатик.

Община Оряхово

• Средно училище „Христо Ботев“ (Оряхово) провежда обучение по професии: Икономист-информатик, Машинен техник, Техник в лозаровинарството.

Община Роман

• Средно училище „Васил Левски“ (Роман) провежда обучение по професия: Работник в заведенията за хранене и развлечения.

Община Хайредин

• Средно училище „Васил Воденичарски“ (Хайредин) провежда обучение по професии: готвач, оператор информационно осигуряване.

Предвид съществуващата трайна тенденция към намаляване на броя на учениците, подлежащи на задължително обучение до 16 годишна възраст и оттам в гимназиалния етап на образование, е необходимо:

а) да се въведе обучение по нови професии в съответствие с плана за икономическо развитие на района, например в областта на: пътното строителство, пътно-строителната техника, водоснабдяването и канализацията на населените места, газовата техника, екологията, туризма (аниматор, планински водач, помощник -инструктор по спортно - туристическа дейност).

б) да се увеличи приемът по професии и специалности с придобиване на първа и втора степен на професионална квалификация за сметка на приема по професии с придобиване на трета степен на професионална квалификация.

в) да се съобрази държавния прием с търсенето на пазара на труда при условията на реализиране на заложените приоритети и мерки в плана за икономическо развитие, а не с наличния педагогически състав.

Литература:

1. <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5> – Уикипедия.

2. Закон за професионалното образование и обучение.

3. <https://www.ruobg.com/news>

*Митко Начков Кунев, докторант,
Шуменски университет „Еп. Константин Преславски“,
Педагогически факултет
e-mail: skmitko@gmail.com*